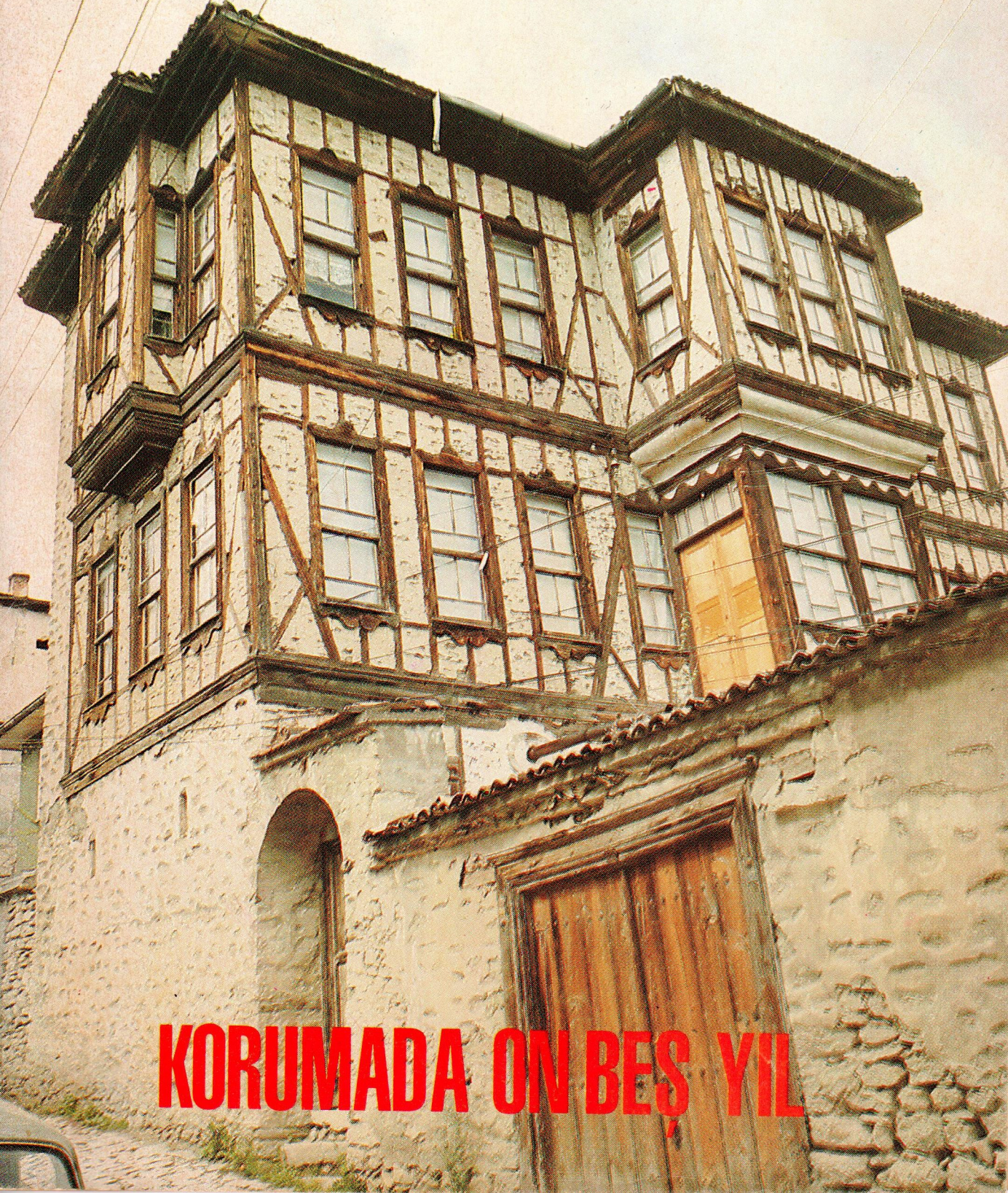

AĞUSTOS 1990 / SAYI 117 / 3.000 LİRA (KDV DAHİL)

Hürriyet

GÖSTERİ

S A N A T E D E B İ Y A T D E R G İ S İ

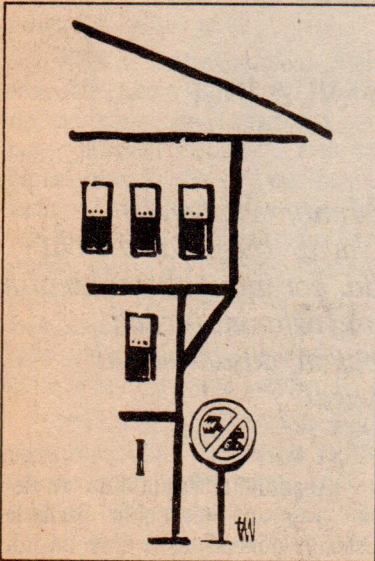
KORUMADA ON BEŞ YIL

öğeler bulunabilir. Daha önce de-
ğindiğimiz gibi, ortak özelliklerin
yanı sıra, her kente dönük özel
durumlar değerlendirilerek, sonuçta
tüm güç koşullara rağmen, biraz
olsun, o kentlerin sınırlı da olsa,
bazı birimlerini, bugün görme ola-
nağına sahip olabiliriz.

Düne kadar birbirinden ilginç
yüzlerce yerleşme yerinin varlığı
dikkate alınrsa, birkaç örnekle ye-
tinerek, sevinmek sorunun büyüklü-
ğünü unutturmamalıdır. Çünkü bu
konulardaki girişimlerin dağınık-
lığı, doğal, kültürel varlıkların in-
anılmaz biçimde yok edilmesi, başta
partiler, tüm kurum, kuruluş ve
kişilerin ortak bir çizgide buluşma-
larını, kalıcı çözüm yolları arama-
larını, kısacası, koşulsuz tartışarak,
bir sonuca ulaşmalarını gerektir-
mektedir.

Yoksa ne bu ülkenin insanları
yaşadığı yere benzeyecek ortamları,
kentler de, varlıklarını sürdürebil-
bilir, sonuçta bu ülkenin bizim
olduğunu kanıtlayacak doğal ve
kültürle belgeleri bulabiliriz. Böy-
lece sağlıklı bir bilimsel araştırma
bile yapmadan, ülke elden çıkmış
olur. Bu nedenle, Safranbolu'da ve
diğer kentlerde sürdürülen çabalar
güçlenerek, zaman geçmeden sonuç-
lanmalıdır. Kısaca, Türkiye insan-
ların olumlu anlamda yaşadıkları
yere benzeyecekleri ortamlara ka-
vuşturulmalıdır.

Tan Oral'ın çizgisiyle Safranbolu

Safranbolu'da kurtarılan bir yapı

Fotograf: Yavuz İnce

SAFRANBOLU İLE ON BEŞ YIL

TAN ORAL

*Safranbolu'nun on beş
yıllık serüveninin tanığı
Tan Oral bir sanatçı
gözüyle kentsel
malvarlığımızın
korunması konusundaki
düşüncelerini yazdı*

İnsan, yaşar giderken, ancak
zaman ve mekânda belirli noktalara
göre yerinin gerçekliğini duyumsa-
yabiliyor. Bu ona, varlığına inan-
ması ve onu güvencede görmesi
için, yaşamsal değerde gerekli de.
Adımınızı attığınız yerde, bildik
yer, elinizi attığınız yerde, tanıdık
köşe yoksa artık, ve bu böyleyse,
kendinizi pek de iyi hissetmeyecek-
sinizdir. Eğer salt kendi koyduğunuz
taşlara dokunmayı ve taşların
konma zamanı aralıklarını kendiniz
için yeterli sayıyorsanız o zaman
kendi sınırlarınız içinde kaldınız
demektir. Korumacılık, şu evren-

deki kısa yolculuk boyunca, kişinin
koordinatlarını yitirmemesi an-
lamındadır. Korumacılık üstelik,
yeni taşları özgürce koyabilmenin
ve kendi sınırları dışında ve özgür-
ce koşabilmenin başlıca koşuludur.
bence. Yaşamın en temel anlamı
sayılan dördüncü boyutu algıla-
manın belki tek yolu, onu koruma-
cılıkta aramaktır, bulmaktır. Oran-
layamazsan iki şeyi, ölçün olamaz,
arasına zamanı koyacağın iki şeyin
yoksa elinde, zamanın olamaz. Za-
man ve ölçü dışı kaldıysan...

Varın siz getirin sözün gerisi-
ni...

Doğal çevrenin ve kültürel
çevrenin korunmasından söz edildi-
ğinde, salt güncel maddi çıkarlar
değildir korunan, bu çevrede yaşa-
yan insanların farklılıklarıdır, yani
kimlikleridir. Çünkü farklılık asıl-
dır ve onu belirlemenin yolu, oran-
layabilme olanağından geçer. Kültü-
rel miras, dedikleri işte bize bir-
rakılmış olan bu olanak değil midir
ki? Bırakanların kimliklerini ta-
şıyıp bugüne getiren de yine o. Bu
olanağı kalıt olarak yarına bırak-
mayı becerememek ise, daha bu
günden kimliksiz kalmak olmuyor
mu?

Size, biri çıkıp da, "Doğal,
arkeolojik ve kentsel mal varlı-
ğınız inanılmaz bir hızla yok edil-
mekte" dese, telaşlanır mıydınız?
Telaşlanın öyleyse. Prof. Dr. Metin
Sözen böyle söylüyor.

Fotoğraf: Ezel İltter

Tokat'ta evleri gibi yolu da geleneksel yapısını korumuş bir sokak

Safranbolu, Prof. Sözen'in, inançlı birkaç kişinin ve kültürünü korumaya kararlı **Safranbolu** halkının ortak çabaları ile, bu inanılmaz yok edilişten kurtulmayı başaranibilen ender kentlerimizden biridir. Türkiye'de tarihsel ve kültürel mirasın korunması yolunda yapılmış girişimler içinde, bütün bir kent olarak **Safranbolu** önemli bir yer alır. Konunun kent halkıyla birlikte ele alındığı, çözüm yolları arandığı, bu denemenin şimdi 15. yılına girmiş bulunuyoruz.

Günümüzde yeni sanayileşme, kentleşme ve iletişim çağında, onbeş yıl içinde, bir kentin tozu çok kolay atılabiliirdi.

Sanayileşme öncesinde, kentler bu anlamda bunca zorlanmıyor ve korunabiliyordu. Oysa sanayileşme, kentleşmeyi hızlandırırken, tek düze üretimi ve tek düze tüketimi de yaygınlaştırıyor, özellikle kitle iletişimindeki hiper gelişme ve yaygın kullanım ise, dünyayı küçültüyor, ülkeleri ve insanları, birbirlerine olağanüstü yaklaştırıyor, farklılıkları törpülüyordu. Böylesi burun buruna gelmiş, birbirine tıpatıp benzeyen kalabalıklarda, kimlik sorunu, bir kimlik bunalımı olarak patlamakta gecikmeyecekti, gecikmedi de. Tüm dünyada gözlenen din ve ulusçuluk akımlarındaki yeni güçlenmeler, yeni kimlik arayışlarından başka birşey olmasa

gerek. Bunun da gelecek için yaratacağı tehlike kolayca seziliyor. Seziliyor ve doğal kimlik belirleyicisi olan **Doğal Çevre** ile, **Kültürel Çevre**'nin önemi hiçbir zaman olmadığı kadar tüm dünyada önem kazanmaya başlıyor.

Safranbolu da çağdaş değişimin etkisi altında kalmaktan kurtulamamıştır. Kentin çok yakınına kurulan **Karabük Demir - Çelik** yoğunlaşan yeni nüfusu, yarattığı tüketim boyutu ve getirdiği yeni kültürel esintilerle **Safranbolu**'yu yüz yıllık dinginliğinden çıkarmaya zorlamıştır. Eski yapılarda yeni pencere biçimlerini özendirmeyle başlayan hızlı değişim, kente yayılmaya ve onun kimliğini yok etmeye yüz tutmuştur. İşte bu noktada, bir kentin tümünden korunması, birden önem kazanmış ve kentin asıl sahiplerinin, kültürlerini korumaya inançlı **Safranbolu** halkının bilinçli çabalarıyla başarıya ulaşılmıştır. Onbeş yıllık bu başarının sürmesi ve hâlâ kurtarılabilir nitelikteki başka kentlere örnek olması şu kavanoz dipli dünyada, kimliğini ve koordinatlarını yitirmek istemeyen herkesin başlıca dileği olmalı...

BİR KENTİN KENDİNİ KORUMASININ KISA ÖYKÜSÜ

YAVUZ İNCE

*Mimar-Mühendis
Yavuz İnce Safranbolu'
da koruma çalışmalarının
meyvalarını verdiği
bugün düşüncelerini
yazdı*

Anadolu tarihinin tüm evrelerini yaşayan Safranbolu özellikle Osmanlı dönemiyle birlikte önemli